

Numerul II.

Oradea-mare 15/27 martie 1898.

Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Libertatea individuală.

Strigam în gura mare pe toate căile că suntem liberi, fără să luăm seama că vorbim un neadever și căci libertatea noastră nu este decât o iluzie, și nimic mai mult! ... Suntem liberi și cu toate acestea ne domină patimile, ne încătușează prietenii și rudele cari fac din noi tot ce voesc ei, și suntem întemnițați în propriile noastre case! ... Ce este alta o casă, decât temnița, ai cărei păreți te-au vădut născându-te, suferind și te vor vedea cum o să te ducă la groapă, iar după tine, va închide o altă ființă în mijlocul lor, care va avea aceeași soartă ca și tine ...

Suntem liberi, stăpâni — dăcem — pe voința noastră și totuși nu ne este îngăduit să facem un pas măcar afară din sfera legilor, cari ne dictează cum să ne conducem; avem naivitatea să protestăm energic când vre-unul din semenii nostri, într'un moment de desperare își face dreptatea singur. Dicem atunci că avem legi, la cari dănsul ar fi trebuit să se adreseze! Dar, necrocitul, poate că suferința l-a oprit în acel moment să mai raționeze și de aceea a făcut crima ...

Vedeți dar, că n'a mai avut timp să se gândească la legile

noastre! ... Dar aceste legi de cine sunt făcute? ... Nu tot de oameni, semenii nostri? ... Oare când le-au fabricat, n'au greșit și ei ceva? ... N'au fost făcute cu patimă? ... Pe cât timp la redactarea lor n'au lucrat

creerul puteri divine, cum să credem noi că sunt ultima expresie de justiție? ... Avocații singuri spun, că legile sunt foarte elastice ... Va să zică, au fost făcute cu două înțelesuri; poate să câștige și păgubașul și făptuitorul; altfel la ce sunt regimentele de avocați cari să interpreteze legea așa cum trebuie să convină clientului? ... Dar oamenii, cari aplic legile, pentru ce n'au și ei răspunderea faptei? de ce lor le este permis să condamne un nevinovat? ... Aceasta să fie apagiul numai a oamenilor cari sunt puși să aplice legile? ... Dar dacă sunt oameni, nu au și ei greșelile și patimele lor? ... Pentru ce lor să le fie permis să greșească, fără nici o răspundere, când condamnă un nevinovat? Nu ar fi logic, ca el, judecătorul, să sufere acea condamnare, în urmă, când nevinovăția insului ese la lumină? Atunci poate domnii judecători n'ar mai fi așa de ușori. Ar căuta să fie cât mai puține aceste faimoase *erori judecătorești*! ... Dacă ei, luminații, fac erori, de ce nu le-am face și noi? ...

Și ei, judecătorii, se spală pe mâni — după idea lor — cu acest cuvânt, *eroare*, la care mai

RUGĂCIUNEA BĂIATULUI.

adaogă și vechia formulă; îmbătrânită și ruginită de vreme, *scuza!* . . . Ce te faci în cazul acesta cu cinstea omului și cu pata arăsată numelui familiei? . . . Credeți dvoastre că e de ajuns *eroarea și scuza?* . . .

Stetea acasă, în mijlocul prietenilor și se pomeșce d'o dată cu agenții forței publice, cari se adresează la densus, îi răscolește toată casa, aruncă lucrurile de colo până colo, la urmă îi leagă mâinile și-l primblă pe toate stradele până-l duce la justiție. Aci este ținut 5—6 luni, la secret, fără permisiune de a comunica cu cineva. Plânge, nenorocitul, căci el nu se știe vinovat cu nimic. Ii e dor de soție, de copii, dar cine-l aude! În ziua judecării se constată nevinovăția lui și i se dă drumul. Alte ori nu i se constată nevinovăția, și atunci este condamnat la . . . ani, de muncă țărnică! Într'o bună dimineață, cine știe cum, se dovedește adevăratul culpabil; atunci nevinovatul este pus în libertate; dar, veți, ce se face cu nenorocitul care a suferit o condamnare nedreaptă? Credeți oare că e reabilitat cu desevărire în ochii opiniei publice, această hienă care sfășie fără milă? . . .

Va crede toți în nevinovăția lui? . . . Va fi tot acelaș ăns, care înainte de condamnare, a fost vesel, încrețtor, a avut idealuri și vise frumoase? Va mai fi el fericit de aci încolo? . . . Nu! . . . Nimic din toate acestea nu-i va mai rămâne! Chiar dacă am admite cazul, că toți vor crede în nevinovăția lui, totuș conștiința îi va fi încărcată cu o faptă, pe care n'a comis-o, dar care-l apasă greu, căci i se pare că toți îl arată cu degetul și nimeni nu crede în nevinovăția lui. Merge pe strade cu capul plecat, ca un adevărat condamnat, și dacă cineva se uită mai lung la el, se roșește părându-i-se că acesta e convins de vinovăția lui; și va sfărși, acest nenorocit, să moară de rușine, victimă a organizației noastre sociale, care strigă pe toate potecile că suntem liberi.

Nu, nu suntem liberi; n'am fost și nu vom fi nici când. Libertatea ce se propovădușce nu e decât o himeră, o jucărie cu care se amăgesc copiii; e ceva fictiv și nici odată realizabilă. Starea noastră culturală nu permite să fie altfel. Ar trebui o regenerare radicală în tot, căci cea ce ne 'ncongioră, e putred până la temelie, deci, „*baraca jos*“.

Cum suntem liberi, când un semen al nostru, reprezentant al justiției *fabricată de oameni*, poate să dispue ori când de persoana noastră, să ne iee de lângă soție, de lângă copiii iubiți, ca să ne ducă cine știe unde, și aceasta numai pentru gustul cutăruia? Suntem oare liberi în cazul acesta? Nu! . . . E o minciună sfruntată această libertate, cu care ne ameteșce pe toți. Suntem mai puțin liberi decât o pasere chiar, căci toate faptele noastre sunt spionate, cântările și comentate; o linie numai dacă ne abatem, libertatea ni se ia.

Constituția și toate guvernele ne garantează libertatea individuală; partidele fac chestii de principiu din această libertate și toluș cel din urmă sergent de stradă are dreptul să aresteze pe cel dintâi trecător ce i s'a pără lui suspect. Ce fac agenții forței publice decât să calce țilnic această lege, atentând la libertatea individuală în puterea unui drept acordat tot de lege?

Dar această forță publică nu e oare o sfidare la adresa garanției libertății individuale? — Dar guvernele cari fac atâta paradă de această libertate, nu o calcă, de câte ori pune să aresteze sute de ănsi, cari protestează contra culărei, sau cutărei infamii? Și iar

ele, guvernele, nu atentează la libertatea individuală, când înrolează tinerii în armată?

Regii fac constituții, unde dă ca un ce sfânt această libertate. Ei bine, ei, regii nu fac ceva mai mult decât guvernele lor, când trimit cu țecile de mii de ănsi pe câmpurile de rășboiu? . . . Au dreptul s'o facă? Și de unde acest drept? Când nu poți să dai viață, de unde dreptul a o luă? Deci libertatea individuală, rămâne tot o minciună, o papușerie de ademenit naivii și nimic mai mult.

GEORGE MĂRUNȚEANU.

P ă r i u l .

(După Goethe.)

*Păriu cu bucle arginții
Ce curgi mereu, mereu alergii,
Pe malul teu me tot întreb
De unde vii și unde mergii?*

*„Din taina stâncilor me nase
Și creșe pe-un câmp de soare plin
Iar luciul meu sărută blând
Icoana cerului senin.*

*Și sânt sglobiu ca un copil
De soarta lui neșciutor
Căci, Cel-Ce 'n stâncă m'a sădit
Îmi e pe veci Conducător.“*

C. XENI.

C u g e ț ă r i .

Părul cărunt este ca spuma pe care o aruncă marea după furtună.

*

Nu poți învăță pe cineva limba ta, până ce nu-i vorbești într'a lui.

*

Tinerețea te judecă, bătrânețea te iartă!

*

Deșteptăciunea este gândul unui singur om; înțelepciunea a tuturor oamenilor.

*

Virtutea femeiască trebuie să fie mare, căci de multe ori trebuie s'ajungă pentru doi.

Carmen Sylva.

*

Sărăcia e singura povară, care devine cu atât mai grea, cu cât o duce mai mulți.

Jean Paul.

*

Amorul, ca și globul nostru, are doi poli și un ecuator. Rămăi, dacă se poate, în zonele temperate, căci mulți și-au pierdut mințile trecând hotarul.

Ed. Stern.

Schițe din Italia.

R o m a.

(Urmare.)

Forum magnum sau romanum (piața Romei) s-a luat numele de la verbul latin „fere“ care înseamnă : a duce, a purta ; și de oare-ce oamenii din orașul etern tot ce aveau de vândut, de dat, duceau la for, de cari erau mai multe în Roma, abună-oară cum și azi sunt piețele din orașele mai mari. Cel mai însemnat eră forum magnum, adecă piața cea mare. Forul acesta mare, numit și forul roman, mai vortos în timpul republicei eră centrul vieții publice, — și când vorbeau despre for în genere, înțelegeau și edificiile laterale, cum erau : macellum și comitium. În for — țice Plaut, — cumpără, vând și schimbă haine și tot felul de lucruri și articlii, de la cel mai bagatel până la cel mai prețios. Comercianți ambulanti cât e țiu, umblă cruciș-curmezis prin for cu obiectele și lucrurile lor mari-mici, cum sunt ; purtători de gazete, vânători de noutăți și lucruri senzaționale, cerșitori, naufragiați, vândători de mazere, nuci, cărnați, și câte alte de toate ; toți aleargă, strigă și își imbie marfa. În for aduc judecată în afacerile publice, tot aici hotăresc asupra celor mai momentuoase lucruri, cari lucruri sunt de interes pentru lumea întreagă. Aici fac dreptate în cause civile, criminale și politice.

În comediile lui Plaut și Terentiu abiă dai de vreun act, în care să nu se facă amintire de viața sgomotoasă din for. Așă în comedia lui Plaut, „Curculio“ (gărgariță), actul IV scena 5, care se începe cu cuvintele . . . „sed cum hic egreditur foras“ . . . țice magistrul de orchestră : Ve voi arătă, că ce fel de om și în ce loc, din for, îl veți află mai sigur. Ca să nu ve osteniți mult când cereați pe cineva, să șeiți că : om bun, reu, de omenie, guguman, jurător srimb cine vré să afle, în locul numit comitium să meargă. Cine cearcă om mincinos și fudul, în templul Cloacinei să meargă. Bărbați prădători vei află în preajma bisericei, tot acolo sunt lingușitorii și seducătorii. Cei ce se pregătesc pentru uspeș, sunt în piața pescarilor ; în partea din jos a forului petrec oamenii cu dare de mână și cei onesti ; iar în mijloc pe lângă canal, se află laudăroșii și parasii ; în giurul lacului se plimbă confidentii, flecarii și cei calumniatori ; adeca toți aceia cari pe alții de reu îi vorbesc, de și mai mult, de reu, despre ei ar fi de spus. Lângă bordeele vechi se pot află usurarii și aceia cari pentru zălog dau parale. Lângă templul lui Castor poposece aceia, în cari nu te poți increde, până ce în strada Etrușilor se află oameni de aceia, cari pe sine însuș se vând. În Velabrum vei află vrăjitori, brutari, macelari și de aceia, cari înșală ori tind altora mod, ca să înșele. Descrierea aceasta alui Plautus e corectă și din punct de vedere topografic. De loc după comitiu, unde pentru descoperirea ori acoperirea dreptății, s'a țis atăta adevr și atăta minciună, aminteșce rostra, adeca catedra pentru oratori, apoi tabernele din partea nordică, piața peșcelui, de unde te conduce la partea din jos a forului, la locul de adunare a oamenilor onești ; de aici la mijloc, la locul oamenilor guralivi și flecari, în fine își arătă calea de a lungul tabernelor vechi lângă templul lui Castor și de aici în strada Etrușilor și apoi la Velabrum.

Am umblat așă dară de a lungul și de a latul forului roman, care eră centrul vieții publice și sociale

a Romanilor, centrul unde bărbați de stat, cetățeni și parasii, toți împreună în sgomote și tumulte se ocupau de afacerile publice și private. Fiind așă dară acesta loc un centru atât de remarcabil în viața poporului roman, de la sine se înțelege, că aici și nu alt unde se eternisau evenimentele mai însemnate, și memoria bărbaților de valoare prin inscripțiuni și statue, ca așă aici în for să se poată vedé gloria Romei în întreagă a sa splendoare.

Din forul roman cel superb de odinioară, azi nu mai vedem altă decăt o mulțime de riune, fundamentul basilicelor, columnele frânte a templelor și părții lor ruinați, ne vestesc gloria veche. Demolarea și devastarea forului s'a început cam prin seclul al V, când oștirile lui Adarik, mai apoi alui Genserich și peste o sută de ani alui Totil, au ocupat și devastat Roma, cari n'au cruțat nimic, ci au nimic și răpit tot ce a fost mai prețios ; atunci au dispărut monumentele de aur, argint și bronz, cari împodobiau zidurile superbe din for. Și e de însemnat, că în vandalismul comis fără milă și cruțare părtași a fost nu numai barbarii, ci însuș Romanii, nici ei n'au cruțat clădirile superbe a strămoșilor lor, așă că în veacul al IX deja toate ornamentele mai de valoare au dispărut și forul, ce vestiă gloria străbună, a devenit de Campo vaccino, adeca piață de vite. Descoperirea forului prin săpături, s'a început în seclul al XVI ; dar la rezultat mai însemnat numai în veacul present a ajuns ; și e de notat, că forul descoperit în forma cum astăzi îl vedem, e cel din epoca de sub împărați.

Întrarea în for se face în partea sudică, lângă biserica S.-Maria Liberatrice. De loc la intrare, în partea dreaptă spre Capitoliu, ne stă înainte : *Templul lui Castor*.

O legendă din istoria Romanilor ne spune, că templul dedicat lui Castor, s'ar fi ridicat în acest loc, din motivul, că după resbelul purtat contra celui din urmă rege, lângă lacul Regillus, aici ar fi vđut cineva pe fiii lui Jupiter, adeca pe Castor și Pollux adăpându-și caii la isvorul de lângă biserica Vestalinelor ; de unde apoi s'a făcut conclusiunea, că și acești doi luptători de origine divină, ar fi fost întru ajutor învingătorilor. Din templul pompos de odinioară, care sub împărați a fost în mai multe rânduri restaurat, azi mai sustau 3 columne din marmoră de Paros, înalte de 14 metri, și fiind că sunt din epocă de înflorire a zidirei bisericilor în Roma, din punct de vedere al arhitecturii, merită să fie studiate.

Basilica Julia.

În partea din spre Capitoliu, lângă biserica lui Castor, se află Basilica Julia, care eră cea mai frumoasă zidire din for. Zidirea acestui templu a început-o Julius Cesar și a terminat-o August ; se țice, că de loc ce a fost terminată, a și fost mistuită prin un incendiu, când apoi August din nou a zidit-o cu mai mare pompă și lux. Deschid aci o mică parantesă.

Nu odată am cetit în archeologie și istoria veche, că una ori alta dintre clădirile monumentale a Romei, au ars de tot, adeca până în fundament ; așă ceva am cetit și despre Panteonul cel grandios. Asta una nu o pricep, nici înțelege n'o pot, cum a putut să ardă până în pământ o zidire ca aceea, care de sus până jos eră clădită din peatră ? și că aieve astfel erau clădite zidurile publice a Romei, evident ne arată Panteonul, care și până azi sustă în întregime, ca cel mai puternic martore și document al arhitecturii din tim-

pul Romanilor. Chestia stă deschisă, cine o pricepe — deee deslușire.

Să vedem mai departe basilica amintită. Din frânturile de marmoră și din locul unde erau columnele ce purtau boltitura basilicei, ușor putem combina conturile planului de zidire. Basilica, lungă de 104 m. și lată de 49 metri, avea în mijloc o sală încungiurată cu doue șiruri de colonne, și din lespețile de marmoră ce se văd în paviment se poate deduce, că a constat din cinci năi. Aici în basilica aceasta a fost tribunalul, și a fost destul de spațioasă, ca să se poată de odată constitui trei ori patru jurii; aici au debutat Quintilianu și Pliniu iunior. Foișorul de sub șirurile columnelor eră cel mai agreabil loc de convenire și plimbare pentru oamenii leneși, cască gură și pentru aceia cari taie cânilor frunze. Pe pavimentul de marmoră și ađi se văd figuri de formă cuadrată și rotundă, brăzdate în peatră, de acei pierdevară, cari adunându-se aici, se jucau de a soarta cu petricele cuadrate (jeu de dés), ori altfel de joc, care aseamănă cu sacul. Jocurile și atunci întocmai ca ađi, mergeau în bani și adese-ori în sume mari. Dispoziția partidei, care câștigă, ori aceleia care perdeă, apare din inscripțiunile cari și ađi se pot ceti, însemnate în peatră, cu cuvintele: vincis, gaudes, perdes, plangis.

E de notat, că jocurile hasarde se practisau în mare măsură la Romani, ceea ce apare și de acolo, că esistau legi întocmai ca astăzi pentru interdicerea acestora, dar fără succes, pentru că patima oamenilor n'a putut-o sufocă nici cea mai aspră lege. Că aieve a esistat atari legi, pare din comedia lui Plaut: „Miles gloriosus“ (actul II v. 164), unde ăice: „Ne legi fraudem faciant aleariae (Nu cunosc să frângă legea alearie); „alea“ eră o mică petricică de formă patrată, de care se folosiau la joc. Când s'a adus legea, — nu se poate șei cu precisiune.

Pe locul basilicei Julia, mai de demult, a stat basilica Sempronia, zidită de Tic. Semproniu Grach în 170 înainte de Chr. Din basilica grandioasă acum mai sustă numai fundamentul cu treptele și câțiva platri frânți. Din toate patru părțile eră încungiurată cu strade, în partea din spre nord eră strada renumită via sacra, una dintre cele mai renumite strade din Roma, care se incepea în partea vestică lângă Colosseu și conducea prin for până la Capitoliu, unde se incepea clivus capitolium, ce conducea în fortăreața, adeca în Capitoliu.

(Va urmă.)

T. BULC.

Scoaterea petelor de spermanțet.

Mulți au obiceiul, foarte reu, de a scoate petele de spermanțet, prin ajutorul unui fier încălđit la foc.

Acest procedeu e foarte prost, căci pe lângă că nu scoate radical petele, apoi dă un lustru foarte urit postavului.

Cel mai eficace procedeu e următorul:

Se curăță bine cu peria haina pătată, și apoi se freacă cu putere cu un petic de postav inmuiat în spirt.

Cu mijlocul acesta petele se curățe cu ușurință, fără să remăe măcar o urmă despre existența lor.

De la sat.

*E icoană 'ncântatoare . . .
Cerul e merceu senin,
E pe cer ca un rubin
Sântul soare.*

*Aerul mereu înoată
În miresme de la flori,
Începând cu dalbe ăori
Điva toată.*

*Sus pe ramuri paserele
Điva toată ciripesc,
Cu ce foc se mai iubesc
Dragi de ele.*

*În liniștea dulce sântă
Colo 'n mijlocul pădurii,
Cântăreți de ai naturii
Cântă, cântă.*

*Și cu glas de tălângioare
Alor doine se unesc,
Mieii 'n giur se năpesc
La răcoare.*

*Pe când colo 'n umbră deasă
Đice în fluer fermecat
Ciobănașul de la sat
Doin' aleasă.*

*Pe câmpie jos la țară
Se xăresc la muncitori,
Veseli sânt și doinitori
Veseli iară.*

*Soarele l'apus se culcă
Și se plec spice de grâu,
Măndrele se strâng în brău,
Se sufuică.*

*Și ce veđi? Picioare dalbe
De te-aprindă la sinișor,
Și ce sîn! ce obrăjor
Tot cu salbe.*

*Cu priviri așă senine
Đine de mai veđi în raiu
Și tot đine pe cel plaiu
Și iar đine.*

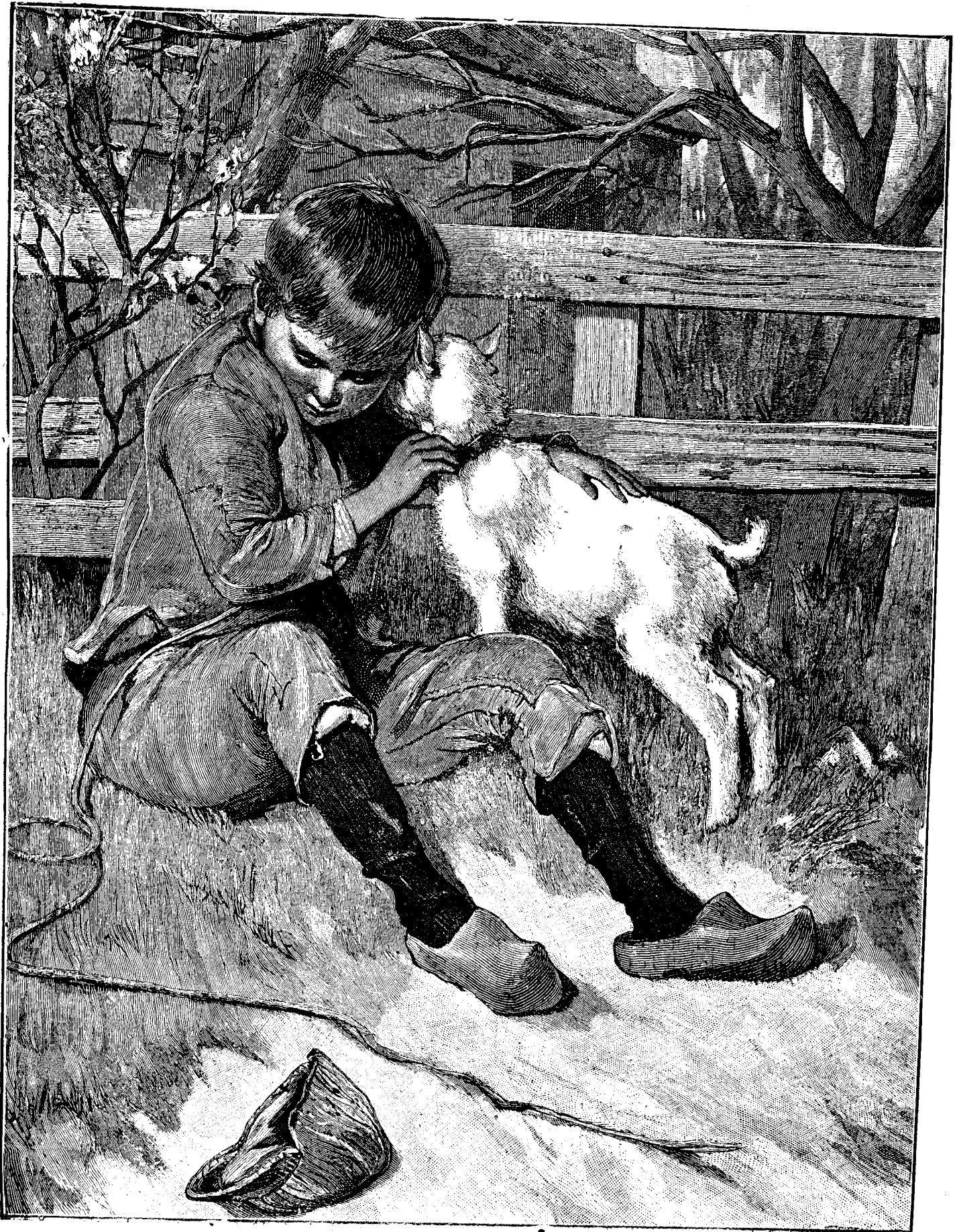
*Ele merg la isvoare
Ș-aduc apă în ulcior
Și de bei-cu dorul lor
Te omoară.*

*Alor dragoste te leagă,
Ești pe veci alor supus
Și liniștea ți s'a dus
Viața 'ntreagă.*

*Când pe cer e blânda lună,
Ne zimbește-așă cu drag
Cum cei dragi-și zimbesc în prag
Împreună*

*Pe colini nespuse de dulce
Glas de bucin tainic blând,
Par că el le-a fi spunând
Să se culce.*

IOSIF STANCA.

S E C R E T U L

Ghiocelul fals.

După Gyp.

Salonul de dans e plin de parfum mirositor. Cel din urmă vals nainte de pauză, Jacques îl dansează cu o fetiță înaltă, svêltă și frumoasă. Eră Blandine de Nanterra, pe a cărei față albă, curată, nu se vedea nici cu o urmă a fi pălîită de nervositatea modei damelor înalte. Cu toate că damele brunete s'au îndatinat a fi pasionate. Pêrul ei întunecat în negru, e invêrtit într'un pup de floare, în urechile ei se desmeardă un fir de ghiocel, iar albiile ei dinți mărunți, te fac a inebuni cu atât mai mult.

Se pun să pauzeze într'un coridor. Vorbesc șoptind. Jaques: — Ve place mult a dansă, domnișoară?

— Nu, domnul meu.

— Me mir. Întei pentru că valsați de minune, iar omul acea face mai bucuos, la ce se pricepe mai mult, afară de acea, fiecare fată tineră iubește jocul.

— Eu sînt crescută în alta direcțiune. Puțin poate de tot serios... Foarte rar mergem la bal.

— Poate ve pare reu?

— Din contră, — inse eu nu prea doresc o societate atât de sgomotoasă și fără sfêrșit invêrșitoare, care aproape te copleşește.

— Nu glumiți?

— Nu, domnule conte. Societatea aceasta aristocrată mie nu mi-e atât de distrăgătoare. Mai bucuos petrec timpul acasă, în odaia-mi liniștită, între cărțile, instrumentele de musică și alte lucruri a mele.

— De sigur ve distrageți și cu lucruri de sport. Așă dară, că tocmai așă de bine patinați, călăriți și inotați după cum dansați?

— A patină nu știu. A inotă și a călări, de și am invêștat, dar nu iubesc petrecerea sgomotoasă. Doresc mai mult ȓilele neobositoare, fericire liniștită, după cum e acea în care am trăit până acum.

— Dar pentru acea, așă dară, tot nu sînteți năcăjite?

— Nu, domnule conte (zimbind). Din contră, sînt totdeauna veselă și veselă rămân. Doar credeți, ca la voie bună, necondiționat e de lipsă sgomotul?

— Aveți dreptate, ȓoară, (în sine.) O ce fință plăcută, ânger adevêrat... Cine ar fi creȓut (continuă cu ton înalt.) Așă dar nici când nu călăriți?

— Acea nu tocmai pot afirmă. Vara când sîntem la țară...

— Chiar ca mine. Și eu numai la țară m'am îndatinat a călări... În Paris numai unii domnișori se prefac... Toată vara o petreceți la țară?

— Acolo, domnule conte.

— Și nu vi se ureșce nici odată?

— Cum să me ureșce? Din contra, pot desenă, ceti cu mult mai liberă și mai în liniște, ca aici în acest Paris sgomotos.

— Chiar ca mine... (în sine.) O fetiță dȓeiască! Fermeacătoare!... Ar fi deamnă de modelul lui Rubens... Ea e amoresată de libera natură frumoasă, de singuritatea de la țară, desconsiderând aceasta societate impacientă... chiar ca mine... da, da, ea drăguța e creată pentru mine... Ce ochi!... Ș-apoi cât de maiestos și-i pleacă... (Cu ton înalt continuă.) Domnișoară, de sigur, pretene tot ve-ți avea?

— Am câteva; inse foarte puține. Ele me țin a fi respingătoare și cred că aceea și sînt... Mai adeseori me întêlnesc numai cu o fetiță a fratelui meu.

— De sigur vor fi și nepoți de ai fratelui?

— Sînt... sînt... dar pe ei ti vȓd foarte rar... S'au îndatinat a fi foarte ocupați. Cu mititeii nepoților mei inse cu atât mai adeseori me vȓd în societate; aceștia, de multe ori culeg și mănjesce toate scrisorile mele... Pe aceștia foarte, chiar foarte mult, îi iubesc.

— Faceți foarte bine, domnișoară. Așă dară că și dvoastre iubiți copiii?..

— Eu îi ador pe toți... cea mai mare bucurie a mea e, a me ocupă cu copiii sororii mele.

— Sora dvoastre așă dar de sigur va avȓ mai mulți copii?

— Șese. Unul e mai frumos ca altul. Să-i sorbi pe toți acești mititei, drăgălași. Me bucur atât de mult, dacă câte-odată Fanny me lasă cu ei singură câteva ȓile, când cu bărbatul ei se duc în vizită la archiducele X.

— Al la archiducele!.. Și de multe ori s'a îndatinat să se întêmplesce acest lucru?

— Destul de adeseori.

— Într'adevêr, acesta e lucru frumos, când omul are legături atât de înalte. Nu cumva ar fi bine să jucăm acum puțin?

— Nu-mi pasă, domnule conte.

Jaques fericit își împleteceșce în brațele sale pe dânsătoare, și înainte de ce s'ar perde cu ea printre celelalte părechii, gândeșce: Cât de isteată și de plăcută mai poate fi fetița aceasta... visează de viață și fericire liniștită, iubeșce copiii, sora ei are șese mititei; iar părinți, amici și adoratori nu are!.. Într'adevêr, mama bȓtrână a avut dreptate când a spus: că ea e un adevêrat margaritar, ghiocel!

II

Cu o oră vremea e mai târzie. Jaques, din coridor, priveșce la părechile dansatoare. Sau tot într'una la frumoasa Blandine de Nanterre, care acum dansează cu un erou tipic al salinelor.

De mirare... Mi se pare că față de acest tiner se poartă de tot alteum, ca față de mine... ca și când ar fi mai veselă! Apoi nainte de aceasta, am întrebat pe doamna Egyde, că cine e acel domn, cu care dansează mica mea pretenă, și am primit respuns, că el e Pierre de Sangêne, adoratul... Adoratul? D'apoi, că mie mi-a spus, că adoratori nu are, sau dacă are. S'a îndatinat a fi foarte ocupați de astfel de ocațiuni. Da e drept, în acest timp... (Priveșce la orologiu.) Trei ore. Nu cumva ar fi bine să plec?... Uite, uite, ei vin incoaci... aici în acest coridor... n'ar fi ceva lucru de cuviință a-i ascultă pe ei, așă dar... (se retrage de după perdele, și astupat de o ramură de palmieră, ascultă sub ea.)

Pierre de Sangêne ședea tocmai naintea Blandinei. Nu-l observă.

Pierre: Șcii, iubita mea, că astăȓi ești atât de frumoasă?

— Cum să nu știu, că doar mi-a spus mie cineva, mai nainte, de acest lucru!

— Încă și alții.

— Și încă câți!..

— Ceva neîndatinat, fața ta te arată o adevêrată fecioară... omul ar pune jurământ, că ființa drăgălașă pe care eu o cunosc, pe neșciute s'a renăscut din nou.

— Nu veȓi că acest vestmânt strimț, ce me aco-

pere până la gât și frisura-mi buclată, îmi causează acest lucru?

— Ia uite numai! Acum observ... Dar oare pentru ce neas timpăr te-ai peptenat așa?

— Doar nu-mi stă bine?

— Ție toate-ți stau bine!... Dar mie-mi plăci mai mult așa ca de comun respirată, încălțată, cu părul lăsat liber, în a cărui fire parfumate, se perde degetul omului...

— Și mie-mi convine mai mult așa, dar ați a trebuit să-mi frisez părul astfel! Știi, din cauza contelui... Tinerul conte de frisura asta a la Gretchen se interesează mai mult.

— Apoi Țeu, Ții lucru serios acea nerodic; vrei să-l câștigi?

— Eu Țin! Dacă se poate, încă în modul cel mai serios.

— Și cine Ți-a bătut acest cuiu în cap?

— Bătrânul Montjabot a șoptit mamei bătrâne, că contesa voiește feciorului seu, cu tot prețul, o astfel de fată, care are simț cătră viața de la țară, și speranța i se estinde într'acolo, că poate să aibă copii frumoși... De loc s'a cugetat la mine... Mie nu mi-ar păre rău... Conte de putred de bogat.

— Nu tocmai peste măsură.

— Știu, vrei să Țici, că a pierdut mari sume la alergările de cai... nu face nimic, i-a rămas încă destulă avere. Montjabot afirmă, că procentul seu face patru-Țeci de mii de floreni, cinci-Țeci de mii mai primește de la mamă-sa, și aceasta cu titlu de conte, va prețui acea ce îi dau eu...

— Sau cine știe... Tu încă ai zestre frumoasă, apoi încă... înse acesta e lucrul teu și a mamei bătrâne.

— Cine voește, să sfârșească cu mine repede, ca să nu vadă, în giurul seu, moștenitori nesuferibili... Dar nu face nimic acesta, așa s'a îndatinat să fie în societatea aleasă... apropo, să nu te uiți, mâne să aduci, în micul nostru ascunȚis, pe pretenul teu Paul... și să-i spuni, că-l Țiu un copil foarte elegant.

— Nu e trebuință, el și așa știe că-l iubești.

— A observat? Și ce mai povestește despre mine?!

— Nu în formă neplăcută... fii liniștită, toți ne-bunesc după tine, doar mai mult ca contele, în a cărui grumaz voește să te acafe... Înse să continuăm mai departe, ce fel de om e contele?

— Bun. Nu e nici plăcut, nici geniu, iar în cauze de ale inimii, nu are nici atâta praxă, ca un gimnast... M'a creȚut că sânt aceea, care m'am prezentat naintea lui... i-am jocat zefirul fecioarei, ca una care nu patinează și nu călărește.

— Tu Diana mincinoasă, să te vadă cum mai știi să călărești?! Ai pute să fii dascălul nostru al tuturor. Ce s'a întâmplă înse, dacă în Bois contele te va întâlni călărind?

— Nu te teme, în Paris, el nici când nu călărește, și a fost răpit când și eu i-am povestit lui tot acest lucru. Dar încă când i-am vorbit despre copii!.. Eu care uresc copii? Încrede-mi-l mie, dacă odată voi fi neveasta acestui domn ușuratec, me voi ști eu ferii, ca atât mai puține fleacuri să-mi cânte prin urechi!..

— Așa dară, că adeseori vei veni pe la întâlnire, și me vei distra, tocmai așa, ca colo la...

— Taci tu, măgărușule. Ne poate auȚi cineva. Numai contele să nu ne auȚă, pentru că atunci am sfârșit cu visul frumos... macar numai pentru aceea a-ș dori atât de mult acest lucru, ca damele, aceste fine pentru rangul meu, să zimbească cătră mine în

mod prefăcut. Știi tu, că și reposatei mele mame, tot aceea i-a fost închiptuirea, ca eu să-i recăștig rangul ei străbun, pentru că ea își trăgea origine din ceva familie de conte, mai știe DȚeu al cătelea ram... Bărbatul soarei mele tot asemenea avea slăbiȚiunea, de a face legături de rang înalt... știi vizitele de pe la archiducele, când dispărea sub pretextul, că are „causă“ cu archiducesa... hahaha! ÎȚi poți închiptui, odată i-am pândit, să aflu că cine poate să fie acel archiduce ascuns... eră un archiduce cu fustă... hahaha! Eră mica Leontine, o damă picantă de circus, ce eră amoresată în bărbatul surorii mele, și pentru aceea din timp în timp, cu ea-și plătiă datorile... Odată Matild l-a întrebat, că din ce causă, archiducele nu ne scrie nici odată? „Pentru că diplomaȚia observă fiecare pas, fiecare literă prin spioni secreȚi“, respunse acesta — și apoi în lucru poate să fie ceva neprecut.

Musica începe să cânte nou vals. Blandine de Nanterre șoptind îi spune adoratului: Să mergem, ca nu cumva contelui să-i fie bătătoare la ochi îndepărta-rea mea.

— Mai târziu ne vom rentoarce aici, și atunci îți voi permite, strengarule, să me săruȚi.

Dispar printre părechi. Jaques dispreȚitor zimbind privește la ei și la lanțul orologiului seu de aur, cu care jucându-se, gândește în sine:

— Mama bătrână are dreptate, aceasta fată e un adevărat margaritar, înse ea e un — margaritar, ghio-cel fals!...

T. DAUL.

Doine de-a mișerii.

— De pe Crișul-Negru. —

Georgină

Din grădină,

Ce-ai grăbit

De-ai înflorit,

Ori soarele te-a pripit,

Ori părinții te-a silit?

— Soarele nu m'a pripit,

Părinții nu m'au silit,

Numai vremea mi-a venit.

Remăi maică sănătoasă,

Eu me duc din țara noastră:

Peste munți,

La alți părinți,

La casă 'ngrădită 'n spini,

La părinți de cei străini;

La casă în giur cu pari,

La părinți de cei anari.

Și remăi cu DumneȚeu,

Eu me duc din satu meu;

Me duc maică cu suspin,

Ca mai mult să nu mai vin.

Țan mai stați oameni mai stați,

Mai stați pentru DumneȚeu,

Ca să-mi iau rămas bun eu:

De la frunză de la iarbă,

De la maica mea cea dragă;

De la frunza cea de fag,

De la taica meu cel drag;

În grădină de la flori,

De la fraȚi, de la surori.

IOSIF STANCA.

SALON.

De la București.

De la Academia Română. — Conferințele literare de la Atheneu. — Musica în București. — Concertul Enescu. — Teatrul Național. — Concertul simfonic. — Poema română.

N'aș pute începe mai potrivit scrisorile mele din București decât cu Academia Română, care întrunită acum în sesiune generală atrage luarea aminte a tuturor Românilor, cari se interesează de mersul culturii noastre naționale.

Este un moment înălțător, când Academia Română își deschide sesiunea generală, căci ea fiind singura corporațiune care intrunește pe reprezentanții întregului element românesc, membrii veniți din toate părțile se simt par că transportați în o lume ideală; după un an de zile se reved frații și căldura bucuriei de revedere se reflectează pe fețele tuturor.

La începutul înființării Academiei, bucuria eră completă, căci aproape totdeauna se înfățișau toți membrii din toate părțile; în timpul din urmă inse s'a vădit cu părere de reu, că membrii din afară de regatul României vin din ce în ce mai puțini. Las că și numărul membrilor de dincolo a scăzut de la 9 la 7, inse nici acești șapte nu mai vin toți nici odată. Unii din ei au funcțiuni și nu pot obține concediu, alții sunt bătrâni; astfel și la deschiderea actualei sesiuni numai singur scriitorul acestor rânduri a avut onorul a represintă cartea română de dincolo.

De asta-dată o surprindere foarte plăcută a întâmpinat pe membri: sala cea nouă de ședințe. Eră o plănsoare de obște, că Academia n'are o sală mai spațioasă, în care să începă un numer mai mare de ascultători. Acum defectul acesta s'a îndreptat, Academia are o splendidă sală, care poate să cuprindă un numer mai mare de auditor, iar ceea ce privește ănsăș sala, este de o frumusețe surprinătoare. Înaltă și destul de spațioasă, se luminează deasupra prin un acoperiș de sticlă și e împrejmuată de niște stâlpi, cari despart galeriile de sală. Iar în frunte, într'un semicerc, se ridică masa presidială; înaintea căreia mai jos stă masa secretarului general și a bibliotecarului, lângă care de ambele părți se întind, în formă de semicerc, cele două mese lungi ale membrilor.

Find încă la începutul sesiunii, în care membrii lucrează în secțiuni și comisii, n'avem de notat vr'un act mai însemnat. Mai e și politica, care își imprimă nervositatea și asupra Academiei, căci unii din membrii ei sunt miniștri, ori senatori sau deputați. Aceștia fiind peste măsură ocupați, căci unii mai sunt și profesori la universitate, de două ori pe săptămână Academia ține ședințe la 9 ore sara, cari apoi se lungesc până la 11 și mai bine.

Ședințele aceste de noapte sunt o caracteristică a vieții de aicea, care începe seara, căci ziua fie-cine aleargă să-și caute pânea de toate zilele. Ce alergătură! Aproape fiecare are 3—4 secțiuni.

Între distracțiunile de seară ocupă un loc de

frunte conferințele literare de la Atheneul Român. Aceste țin toată iarna de două ori pe săptămână, joi și duminică. Sala totdeauna e plină de lume, căci intrarea — afară de loge — e gratuită. Îndată-ce inse se fiecează și un oareș-care preț de intrare, sala rămâne goală. Așă a pățit-o de curând escelentul nostru autor dramatic dl I. L. Caragiale, care — la rugarea unei societăți literare — a cetit într'o sară din săptămâna trecută patru delicioase nuvele. Ori cât de mare a fost reclamuș ce s'a făcut în giurul acestei conferințe, ori cât de mult s'a laudat prin gazete autorul și scrierile sale, ori cât de călduros apel s'a făcut la spriginul publicului, — dl I. L. Caragiale ș-a cetit lucrările în fața unei sale aproape goale.

Concluziunea acestei întâmplări fatale este, că dacă vrei s'ai ascultători, să nu ceri parale, căci atunci ai remas singur. Lucrul se potrivește de minune și la literatură. Dacă dai în cinste, ai cetitori căți vrei; dacă ceri să ți se plătească munca și cheltuiala, rămăi cu cărțile nevândute.

Gratuit, domnilor conferențieri și autori, gratuit... Căci noi Românii trăim greu; viața socială și luxul ne consumă toate paralele, încât pentru literatură și știință nu ne mai rămăi nici un gologan.

Aici la București, cel puțin musica pare că este excepție în ceea ce privește receala publicului, căci atât concertele simfonice, cât și concertele celebrităților sunt spriginite foarte călduros. Iată și cuvântul, pentru care artiștii străini, dar mai cu seamă trupele străine, se perendă atât de des în capitala României.

Ce-i dreptul, spriginul dat străinilor e în detrimentul artei naționale, căci după depărtarea celebrităților, salele de concert și teatrul rămăi goale. Cu toate acestea, spriginul acela arată, că publicul are gust și dacă i se ofere un ce artistic, jertfește bucuros obolul seu.

Între toți concertanții cari ș-au făcut intrarea în București în timpul din urmă, nici unul n'a fost salutat cu atâta bucurie ca tinerul violinist George Enescu. Se poate că la căldura primirii sale a contribuit mult și calitatea sa de Român; faptul e, că dănsul a produs mai mult decât entusiasm, o adevărată mândrie.

Când am sosit aici, tot Bucureșciul eră sub impresiunea marelui succes al artistului, căci pân' atunci dăduse un concert și la al doile concert simfonic dirigiase compoziția proprie: „Poema română“. În deosebi despre aceasta se spuneau elogiile entusiaste și se poveția cum ănsuș regele Carol a fost atât de emoționat, încât abiă s'a putut stăpâni să nu verse lacrimi de bucurie, vădend că în România, sub domnirea sa, a resărit un talent musical atât de mare.

Am cetit de multe ori, ba am publicat și în „Familia“ notițe despre tinerul Enescu, originar din România, care în conservatorul musical din Viena, încă în etate de 7—8 ani, a surprins lumea musicală prin talentul seu și care mai apoi, în iarna trecută, la Paris a stors admirațiunea cercurilor artistice prin „Poema română“. Simțeam deci o mare bucurie, că puteam avé ocașiunea a-l auđi.

Al doile concert s'a anunțat pe joi la 5/17 martie, în splendida sală a Atheneului Român, cu acompaniare de orchestră sub direcțiunea dlui Wachmann, directorul Conservatorului. Inse ia bilete dacă poți. Nu mai eră nici unul. Toate s'au vëndut încă în săptămâna trecută. A fi tocmai acum la București și să nu poți auđi pe Enescu, e grozav. Grație amabilității dlor

Exarcu, președintele și Al. Stăncescu, vicepreședintele Atheneului, cari ne-au poftit în logia comitetului, n'am ramas lipsiți de aceasta plăcere.

Sala a fost literalmente înțesată de lume. Nu numai toate locurile ocupate, ci o mulțime de bărbați stetea în picioare. Tot ce capitala română are distins și-a făcut apariția în sală, în fruntea căreia residă grațioasa regină Elisabeata, cu fața-i roșie și suridândă, impresurată de stufosul-i păr alb, iar alături se ședea damele sale de onoare dna Bengescu și Mavrogheni.

Când tinerul artist se ivi pe tribună, un torent de aplause îl întâmpină din toate părțile. Modest și prea tiner, abia având încă 16 ani, se închină oareșcum timid și primiă mirat ovațiunile ce i se făceau.

Eră de față și tatăl și mama; câtă vreme publicul impresură cu toată căldura entuziasmului pe tinerul concertant, eu me uitam la ei și cetiam de pe fețele lor expresiunea celei mai mari bucurii din lume.

Artistul a cântat trei piese: Un concert pentru violină, de Beethoven; Ciaconno de Bach și „Rondo caprioso“ de Saint-Saëns, — toate cu acompaniament de orchestră, care a executat și singură două bucăți: Uvertura din „Don Juan“ de Mozart și o piesă de orchestră.

Încă de la început s'a putut vedea, că aveam în fața noastră un mare talent, care încă de acum își reclamă locul printre celebritățile musicale. Faptul acesta și mai cu seamă cuvântul, că artistul aplaudat este român și încă prea tiner, a mai mărit entuziasmul general care a acoperit cu aplause nesfârșite toate punctele programului.

George Enescu nu este un artist care vrea să facă efect cu mijloace exterioare, nu poartă nici măcar păr lung, cu arcul în mână nu face mișcări afectate, nu caută să-și câștige prin toată atitudinea sa aplause, nu are înaintea sa nici note: ci cântă natural, din inimă, fără gesturi provocatoare, așa cum i-a dat Dumnezeu.

Ar fi greu a spune, că din cele trei piese care a reușit mai bine. În concertul pentru violină de Beethoven i-am admirat tehnica; în Ciaconno a lui Bach ne-a înveselit inima; iar în admirabilul rondo a lui Saint-Saëns am văzut întrunite toate calitățile ale unui artist deseversit.

După sfârșitul programei, nimene nu s'a mișcat din loc, toți voiau să-l mai audă; în deosebi regina părea încântată, a trimis vorbă artistului și acesta a repetat o parte din rondul lui Saint-Saëns.

Cu toții am părăsit sala sub impresiunea unor delicii neuitate...

Stagiunea Teatrului Național e spre sfârșite. Încă vr'o 2—3 săptămâni și-apoi porțile primei scene române se vor închide până la toamnă.

În stagiunea trecută s'au jucat mai multe piese originale, decât mai demult; traducerile și localisările, cari în anii trecuți inundau repertoriul, acum s'au cam dat la o parte. Resultatul material înse n'a atins nivelul dorit. O singură piesă, „Curcanii“ dlui Ventura, a avut succes mare, nu pentru valoarea sa literară, ci pentru defilarea armatei ce încheie piesa. Lumea naltă nu vine la Teatrul românesc; susținătorii lui se află numai în clasa de mijloc, pentru care înșe prețurile sunt prea scumpe.

Nu-i vorbă, se și face prea multă concurență Teatrului Național. Se dă voie la tot felul de trupe străine ca să joace prin alte teatre pe timpul stagiunii,

ba însuși Teatrul Național își deschide porțile la multe celebrități adevărate și ambigue.

Apoi în aceeaș sară sunt mai multe distracții românești. De exemplu astăzi sara: conferență literară la Atheneul Român, conferințele societății geografice presidate de însuși regele, iar la Teatrul Național „Pygmalion“, una din cele mai bune tragedii originale ce avem. Mai este teatru francez, german, teatru românesc la Dacia, circus și altele, încât nu știi unde să te duci ca să-ți petreci mai bine sara.

La Teatrul Național de curând am văzut o dramă italiană: „Necinstiții“ de Rovetta, care s'a tradus în multe limbi și aici acum s'a jucat întâia-ora, în beneficiul dlui Const. Nottara. Dsa în rolul bărbatului, iar dna Aristița Romanescu în al nevestei, au fost la nivelul dorit; ceialalți, în rolurile secundare au dispărut cu deseversire.

„Pygmalion“ splendid montat, a atras lume puțină....

Cu atât mai multă lume a fost la al treile concert simfonic, duminică la 8/20 martie.

Aceste concerte totdeauna se dau în sală plină; de asta-dată înșe auditorul s'a mai mărit și pentru că acum a doua oară avea să se cânte „Poema română“ de George Enescu, sub conducerea compozitorului.

Puține concerte s'au mai dat la Atheneul Român, care să fi atras atâta lume. Totul făcea impresiunea unei adevărate serbări musicale, care te înalță în o lume poetică.

Precis la 2 ore apărură regina și imediat începu concertul. Orchestra condusă de dl Ed. Wachmann, a executat următoarea programă:

1, Uvertură din „Egmont“ Beethoven; 2, Simfonie, în și bemol, Haydn, (la Reine) a, adagio vivace, b, Romanța, c, Menuetto, d, Finale; 3, Huldigungs-Marsch de Wagner și 4, Allegretto un poco agitato de Mendelssohn.

Măestra conducere și de asta-dată a scos în relief toate frumusețile ascunse ale compozițiilor. Deosebit au fost aplaudate: Romanța și Allegretto a lui Mendelssohn.

Atunci s'a urcat pe tribună tinerul artist-compozitor George Enescu, spre a dirigi orchestra care execută compoziția lui „Poema română“ despre care vorbii la începutul scrisorii mele, compoziție care a fermecat pe toți bucoreșcenii.

După încetarea aplauselor, genialul artist dete signalul. „Poema română“ începu și în sală se făcū tăcere.

După câteva acorduri introducătoare, muzica ne zugrăvește un adevărat tablou câmpenesc. Se părea că este o sară de vară în ajunul unei serbători; vedem poporul cum se pregătește pentru ziua sfântă; iată că s'aud și clopotele sunând, mai apoi preoții cântă din altar. Într'aceste înserează, se face noapte, luna se ivește și dintre munți străbate fluierul melancolic al ciobanilor, care îți farmecă auțul.

Urmează noaptea, o noapte furtunoasă, tunetul bubue, arborii troznesc, furtuna izbucnește infricoșat și umple pe toți de groază... Înșe iată, vijelia încețază, se ivesc zorile, cerul e senin, cocoșii cântă, clopotele chiamă credincioșii la biserică, poporul s'adună, s'aud cântările sfinte, apoi ies toți și joacă hora, delicioase motive de muzică populară ne încântă auțul și fac să vibrezē sentimentele noastre cele mai sfinte

... Și în mijlocul entuziasmului nostru, poporul cântă imnul regal ...

În momentul acesta, tot auditorul, dimpreună cu regina și curtea sa, sute și mii de dame și domni, se scoală și ascultă în picioare imnul; orchestra condusă de fericitul artist pare că se transformă într'un chor de archangeli, care în mijlocul tunetelor ce cutrieră firamentului, cu trîmbițe ce 'nvie morții și sgudue viață pretotîndeni, anunță deșteptarea și gloria neamului românesc ...

Inimile tuturoră tremură de bucurie, ochii schin-teiază de o sublimă fericire; un moment de entuziasm ce nu se poate descrie, pe care n'ai să-l uiți nici odată.

Priviam, priviam, transportat în lumea visurilor, acest tablou și cum îl priviam, de odată mi s'a întunecat vederea; simțiam în ochi — doue lacrime.

IOSIF VULCAN.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1898. —

II.

Membri cari n'au putut veni. Dnii I. M. Moldovan și I. G. Sbiera anunță că din cauza neatârnatore de voința lor, nu pot veni să ia parte la începutul sesiunii generale, dar mai târziu speră a pute veni; iară dnii Teclu, Porcius și Marienescu înștiințează că sînt impedeți și de asta-dată a pute veni la sesiunea generală.

Dl Vinc. Babeș, care n'a fost de față la deschidere, se prezintă întâia-ooră în ședința a doua.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor făcute în 1897—8 se compune astfel: A. D. Xenopol, Saligny și Iosif Vulcan.

Fondul Fțtu și Scorțeanu. Se cetește raportul comisiunii pentru împărțirea cărților didactice din fondurile Ioan Fțtu și Ioan Scorțeanu în 1897, constatându-se că s'a dat gratuit un numer imens de cărți școlarilor din mai multe părți. Se alege comisiunea care să împartă cărțile cumpărate din fondurile aceste în anul curent: D. A. Sturdza, Aurelian și Stefanescu.

Dl dr. V. Babeș prezintă Analele Institutului de patologie și de bacteriologie din București, vol. VI și exprimă dorința ca într'o viitoare ședință să facă o dare de seamă asupra părților principale din cuprinsul acestui volum.

Darul ministeriului afacerilor străine. Dl Sturdza înștiințează că a trimis în dar de la ministerul afacerilor străine bustul de bronz al lui Ioan Brătianu, care a și fost așezat în sala ședințelor; precum și 62 volume de note manuscrite de T. C. Viennot, fost subdirector al arhivelor ministeriului afacerilor străine din Franța, note privitoare la istoria politică, culturală și artistică a popoarelor din orientul european.

Daruri primite de la dl D. Sturdza. Dl D. Sturdza roagă Academia să primească în dar din partea sa următorul material pentru studii istorice: a) 381 documente istorice, românești din anii 1495—1852; b) 23 volume manuscrite românești; c) cinci cărți tipărite și rare; d) unsprezece vechi charte geografice; e) 84 stampe, portrete represintând persoane sau vederi interesante pentru istoria Românilor. Dl Gr. G. Tocilescu exprimă atât dlui ministru de externe, cât și

dlui D. Sturdza mulțumirile Academiei pentru aceste prețioase daruri. Dsa aduce la cunoștința Academiei, că în zilele trecute dl Sturdza a îmbogățit Museul național de anticități cu un document de mare valoare, anume o diplomă militară română care a fost procurată de dl ministru al afacerilor străine și dăruită muzeului.

Un manuscript istoric din Cluș. Dl Vinc. Babeș prezintă copia unui vechiu manuscript istoric scris în ungurește de contele Emeric Miko despre Români și biserica gr. orientală. Dl Hașdău observă, că dsa a studiat la Cluș colecțiunile de documente adunate de Ioan Kemény și cont. Miko. O parte din documentele privitoare la Români a fost copiată de canonicul Moldovan din Lugoș și publicate de Barițiu în „Transilvania“. Mai sînt înse multe documente nepublicate în acele colecțiuni și de mare interes pentru istoria noastră; ar fi bine ca Academia să caute ocaziune pentru a-și procura copii de pe ele.

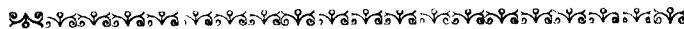
Prima ședință publică, la 6/18 martie, cu următoarele comunicări: Gr. G. Tocilescu: O nouă diplomă militară a împăratului Adrian relativă la flota de la Miscene; dl dr. V. Babeș, Dare de seamă asupra Analelor institutului de bacteriologie și patologie din București.

Ilustrațiunile noastre.

Rugăciunea băiatului. Băiatul bun e fericirea părinților. Costică șcie asta, de aceea își dă silința să se poarte bine, ca nici odată să nu supere pe tata și pe mama. Dimineața când se scoală, își împreună mâinile și se roagă lui Dumnezeu.

Secretul. Și iedul singur și băiatul singur. Singurătatea aceasta îi face prieteni. Iedul aleargă la băiat, iar acesta se apleacă la el, își pune urechia la gura iedului, par că ar vré să-i asculte secretul... o idilă dragălașă.

LITERATURĂ și ARTE.

Șcri literare și artistico. *Dl V. A. Urechia* a fost numit membru al Societății archeologice franceze din Paris. — *Dl Thadeu Ajdukiewiț,* distinsul pictor polonez, a fost însărcinat de regele Carol a-i face portretul călare; acest portret e destinat a fi reprodus prin heliogravuri și va fi distribuit diferitelor corpuri de trupă. — *Dl O. Neuschotz de Iassy* publică în „Revue encyclopedique“ din Paris un articol asupra poesiei române, cu portretele mai multor poeți români; portretele sînt bune, textul fără culoare și falș.

O nouă lucrare de dl B. P. Hașdău. Ilustrul nostru bărbat de litere, dl B. P. Hașdău, a înavuțit literatură română cu o nouă și foarte prețioasă lucrare. Aceasta cuprinde un volum mare, intitulat „*Negruvodă*“. Un secol și jumătate din începuturile statului Țerei-Românești. 1230—1380. Ca introducere la tomul IV din „*Etymologicum Magnum Romaniae*“. În precuvântare, dl Hașdău ne spune, că lucrarea eră menită a face introducerea la volumul IV al Etimologicului, de oară-ce inse Academia a sistat acea publicațiune, așă dă la lumină numai studiul ce avea să facă introducerea lucrării sistate. Tot odată rostește o adăncă,

nemărginită și adevărată recunoștință regelui Carol I, care singur l-a îndemnat la muncă și a înlesnit-o, apoi încheie astfel: „Și isprăvind, mândru de câte am făcut, făcând ceea ce am voit a face, las Etimologicului un măreț vecinic adio, mângându-mă cu vorba Stăpânului meu: „Sunt multe locașe“.

Cimiliturile Românilor. Academia Română a dat și dă mare atențiune literaturii poporane. Spre a o scoate la iveală, a ficsat mai multe comersuri cu premii și a publicat o mulțime de colecțiuni de poezie și proză populară. De curând primiram un nou volum folkloristic edat de Academia Română, care cuprinde „Cimiliturile Românilor“ adunate de dl Artur Gorovei. În o prefață interesantă, culegătorul ne spune ce este deosebirea între ghicitoare și cimilitură? Eaceeaș, țice dsa, ca între gen și specie: fiecare cimilitură e o ghicitoare, nu inse ori ce ghicitoare e cimilitură. Cimiliturile sunt cunoscute în toate părțile locuite dn Români, afară de Macedonia, cu aceeaș numire; la Români din Macedonia se numesc „angușitori“. Cimiliturile se încep sau cu formula „cinel-cinel“ ori „ghici, ghicitoare mea“ sau se intră de-a dreptul în descrierea parafrastică a obiectului de ghicit sau se încep cu o vorbă derivată direct din expresiunea „cimilitură“. În volumul acesta se cuprind numai cimilituri, neamestecate cu „întrebări și răspunsuri“; de aceea și poartă titlul „Cimiliturile Românilor“. După aceste culegătorul face resumatul literaturii folkloristice române privitoare la cimilituri, ceea ce arată că a aprofundat bine chestiunea de care se ocupă. Apoi urmează bogata colecțiune de cimilituri, 1960, în ordine alfabetică; iar la capăt un indice asemenea alfabetic. O lucrare făcută cu multă sêrguință, menită a cuprinde un loc de onoare în literatura noastră folkloristică. Prețul 3 lei.

Societatea Geografică Română din București s'a întrunit în adunare generală la 7/19, 8/20 și 9/21 martie, sub președinția regelui Carol, în sala senatului. În ședința primă s'au făcut următoarele comunicări: Raportul anuar al secretarului general G. I. Lahovari; dl D. A. Sturdza: Asupra lucrărilor comisunii europene a Dunărei; dl Gr. I. Lahovari, O călătorie a unui boer român în Europa în anul 1770; dl Const. Chiru: O călătorie în statele unite ale Americii de Nord, (cu proiecțiuni electrice.) În a doua ședință: dl Gr. G. Tocilescu, Un răspuns dlui profesor Ladislau Réthy de la Budapesta; dl St. Hepites, Schimbatur-s'a clima la noi; dl Ionnescu-Gion, Podul Mogoșoaii; dl Gr. Stefanescu, Fenomenele geologice din parcul Yellowstone în America (cu proiecțiuni.) În a treia ședință: dl M. Drăghicean, Geologia în lucrările publice; dl I. Novian, Asupra culturii poporului norvegian; dl P. I. Stroescu, Evoluțiunea suprafeței pământului de la originea lui; dl Const. Botean, Excursiunile congresului internațional de geologie din Rusia, (cu proiecțiuni.)

Mamele celebre. Sub titlul acesta, nr. 123 al „Bibliotecii pentru toți“ publică niște biografii instructive, scrise de Mauriciu Block și traduse de L. L. Biografiile sunt: Grachii, Marcu-Aureliu, Ludovic cel sfânt, Enric al IV-lea, Goethe, mama lui Michelet, Enric Heine. O lectură foarte interesantă. Prețul 30 bani.

Societate pentru fond de teatru român în Bucovina. Am scris și noi, că dl dr. I. V. Pașcan, după modelul societății noastre pentru crearea unui fond de teatru național român stărue să se înființeze și în Bucovina un asemenea teatru. Acum aflăm că societatea

proiectată s'a și întemeiat și comitetul ei s'a constituit astfel: președinte dr. I. V. Pașcan, vicepreședinte adm. i. p. Homiuca, secretar de externe stud. jur. Victor Branișce, secretar de interne Alois Brucker, cassar Gr. Bălan, controlor V. Jemna, econom G. Forgaciu. Salutăm cu cea mai mare bucurie noua societate și-i dorim prosperare și succes!

Bibliografie. *Trilby*, roman de George du Maurier tradus de Afin dela Tuscia. Pe câmpul literaturii noastre e mare secetă. Pușini scriu și pușini pãrtinesc opurile literare. În alte literaturi sunt opuri de mare valoare literară și literații popoarelor nãzuiesc, ca opurile de valoare să le traducă în limba lor, căci acele aduc cunoștințe nouă și pentru aceasta, sânt de folos. Me bucur, că între impregiurările noastre literare, romanul *Trilby* s'a tradus și în limba românească. Critica germană a fost foarte favoritoare acestui op și pentru aceasta, traducătorul a nimerit cu alegerea opului de tradus și s'a silit, ca să traducă în stil ușor de priceput.

O cântăreață română din Transilvania. În stațiunea de acuma a operei române din București a cântat cu mare succes o nouă cântăreață, domnișoara Ana Median. Precum aflăm din diarele bucureștene, dșoara Median este ardeleancă, de nașcere din Săcele lângă Brașov. A studiat în conservatorul din București, apoi a mers la Milano, unde s'a perfecționat în studiile de canto trei ani și a debutat prin teatrele din Italia, apoi s'a întors la București.

Almanachul portativ al învățătorului român. Cu plăcere înregistrăm, că dl Iosif Velcean învățător în Recița montană (Resiczabánya) va edă pentru anul viitor școlar 1898/9 „Almanachul portativ al învățătorului român“, tractând un material interesant în două părți, și anume I. tehnică, II. literară; prospectul ce ni s'a trimis respicã mai pe larg conținutul părților, la a căroră conlucrare, este rugată inteligența română să-și trimită lucrările sale literare până la 15 maiu a. c., aceasta întrepindere din partene și noi o recomandăm on. public spre spriginire.

Prima operă română. Violoncelistul C. Dumitrescu, șef de orchestră la Teatrul Național din București, a scris o operă, prima operă românească. Titlul operei este „Irină“ libretul de dl Zane. Lucrarea aceasta s'a și pus de mult în repetiție. Prima reprezentație s'a anunțat pe 18 februarie (2 martie.)

Serată literară în Năsăud. Societatea școlarilor de la gimnasiul superior fundațional din Năsăud a arangiat la 26 februarie n. o serată literară, declamatorică-musicală, cu un program bogat și variat.

Tabele școlare de părete. Dl Ioan Tuducescu, învățător în Lipova, anunță că va scoate o nouă ediție din „Tabelele de părete“ ilustrate cu icoane, în 2 colori, așa că pe fiecare tabelă, noul sunet, adeca litera nedesvoltată și neînvețată, este desemnată cu roșu. Noua ediție se litografează pe hârtie mai groasă și durabilă, așa ca să nu fie necesitate a se lipi pe pânză.

Luptele Românilor. Sub acest titlu a apărut la Sibiu, din „Tipografia“ societate pe acții, o broșură care conține articoli-politici, semnați de Doctor Romanus, retipărire din „Tribuna“. Prețul o coroană.

Femei ușoare. Acesta e titlul unui mic volum de nuvele și schițe, de Sfinx, apărut la București. Cuprinde următoarele: M-me Mali Șmil, Psihologia sărutatului, Delict, Fum de tutun, Tabloul fatal, Istericale, Ochii șarpelui, Soția model. Prețul 1 leu.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Ion Nedelcu și dsoara Miți Popovici s'au fidațat în 14 februarie n. la Oravița.

Poporațiunea Româneli. La congresul statistic internațional din Petersburg, profesorul universitar român Vasilescu a comunicat câteva date foarte importante cu privire la poporațiunea României. După aceste date, numărul locuitorilor României, afară de Dobrogea, este aji de 6.645.023. Adaugându-se la acestia și locuitorii Dobrogei, în număr de 274.575 rezultă, că numărul total al poporațiunei României în anul 1897 este în număr rotund de 7 milioane. Aceasta ar însemna, că din 1859 și până aji numărul locuitorilor s'a sporit cu 2.000.00. Această înmulțire neașteptată a poporațiunei este a se atribui în mare parte imigrărilor în masse de prin țările vecine și cu deosebire din Ardeal.

Dece mii de sărutări în 10 ore. Această sentimentală minune a voit să o facă un tiner italian. A pariat că în dece ore va da miresei sale dece mii de sărutări, nici mai mult nici mai puțin! A și început colosala serie și sub auspiciile cele mai strălucite: în prima oră mireasa a gustat două mii de sărutări. Dar în orele ce urmară, numărul sărutărilor scădea aprig, în ora a doua mireasa a fost sărutată de o mie de ori, în a treia de 750 ori, iar în a patra... nici odată, de oare ce atât mirele cât și mireasa au cădut jos leșinați. Amândoi s'au bolnăvit, căci buzele li s'au umflat. Cu o așa proză dureroasă s'a sfârșit poeticul rămășag.

† **Constantin de Stamati-Clurea**, singurul scriitor român din Basarabia, a încetat din viață la 22 februarie (6 martie,) la moșia sa Caracușeni în Basarabia, în etate de 78 ani. Reposatul a scris mult și majoritatea scrierilor sale s'a publicat în rusește și franțuzește, pentru care a și fost ales membru în mai multe societăți științifice străine. Românește a publicat câteva volume de nuvele și de piese teatrale, pentru cari a obținut decorația „Bene Merenti“ cl. I. La mormântul seu Musa română basarabiană a îmbrăcat doliu.

A mal murit: Ved. Stanca Popovici Barcian n. Cioran, mama dlui profesor dr. D. P. Barcian, la Resinari, în 12 martie, în etate de 73 ani.

Călințarul săptămânei.

Dum. a 4-a din post, Marcu c 9, v. 17—31; evang. iuv. 8; gl 8.

Țiua săpt.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminecă	15 M. Agapie	27 (+) Rupert	6 48 6 12
Luni	16 M. Sabin și Papa	28 Guntram	5 46 6 14
Marti	17 C. Alecsie, omul lui Ddeu	29 Cyril	5 45 6 15
Mercuri	18 P. Chiril Aep. Ierusalim.	30 (+) Chirineu	5 44 6 16
Joi	19 Mii. Chrisant și Darie	31 Pr. Amos	5 43 6 17
Vineri	20 CC. PP. uciiși în mânăs s S.	1 Apr. Hugo	5 41 6 19
Sămbătă	21 C. P. Iacob Ep. și marturis.	2 Francisc	5 41 6 19

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de plept**, de **boală de apă**, de **mistuire nerogulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **gutural**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copii**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebunțate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui **Dr. Julius Schopper** în Oravița (Krassó-Szórény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie! 5—10

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2

Intemeiată la 1887,

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abzicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

3—12

Diracțiunea institutului.

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőség: A legtrágyázott.

Mauthner-fele magvak.

Aussatzzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Renomitatele
seminte
de legumi și flori

ale lui
MAUTHNER

se capeta în pachete sigilate și provădute cu marca oficială de contra-venția „Ursu“ în magazinele mai mari de Coloniale și ferării.

Firma **Edmund Mauthner** din Budapesta, strada Andrássy nr. 23 garantează numai pentru conținutul acelor pachete cu seminte

proaspete și veritabile, care vor fi provădute cu numele **Mauthner** și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată.

8—8